

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Praecepta Pars ...

Tractatus II. In I. Præceptum De Fide, Spe, Charitate, Religione, & Peccatis
oppositis

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1711

Sectio III. De cultu, & invocatione Sanctorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59952](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59952)

SECTIO III.

De Cultu & Invocatione Sanctorum.

SUMMARIUM.

15. *Primo præcepto Decalogi non prohiberi, sed licitum esse cultum Dulia Sanctorum.*
16. *Probatur I. Ratione:*
17. *II. Ex Scriptura & SS. Patribus multipliciter.*
18. *Objectiones Hereticorum*
19. *Solvuntur.*
20. *Sanctos pro nobis orare.*
21. *Ac proinde salubriter à nobis invocari, probatur multipliciter.*
22. *Objectiones Hereticorum*
23. *Diluuntur.*

ASSERTIO II.

15 **P**rimo Præcepto Decalogi minimè prohibetur, sed licitum & sanctum est, Sanctos Angelos, homines, seu animas beatas in cælis colere, cultu aliquo sacro & religioso, majori, quam civili & politico: quem vocamus cultum, vel adorationem Dulia. Est de Fide Catholica, definita in Conciliis, maximè in Synodo secunda Nicæna. Et novissimè in Concil. Trid. Sess. 25. in Decreto de Purgatorio. Est omnium Catholicorum contra omnes Hæreticos nostri temporis, paucos eorum veteres Antesignanos: *Wicleffum*, ac alios.

I. Probatur Ratione.

16 **P**rimo Præcepto prohibetur solum idololatry, tria, quæ creaturæ divinus honor tribuitur, sicut Deo: utpote animo protestandi suam inferioritatem erga alterum, ut Deum seu supremum.

Dominum suum: atqui talis cultus seu adoratio
 minimè tribuitur Sanctis, sed longè inferior, quò
 scilicet contestamur nostram submissionem erga
 Sanctos ob eorum excellentiam creatam super-
 naturalem, ut speciales amicos Dei, Principes
 celi, Patronos & Advocatos nostros apud Deum,
 ut constat omnium Catholicorum consensu, &
 confessione: Et Hæreticis oppositum impuden-
 tissimè mentientibus in Catholicos optimo jure
 respondetur, quod respondit *D. Hier. Vigilantio*
 Hæretico, qui primus fermè cultum Sanctorum
 impugnavit, & idololatriam vocavit: *Quis d*
injunum caput! aliquando Martyres adora-
vi? Quis hominem putavit Deum? Deinde
 insaratio dicitur, cuius personæ excellenti pro ra-
 tione excellentiæ debitum, ac congruum exhiben-
 dum esse cultum honorem, vel venerationem: sed
 Sancti Dei habent excellentiam peculiarem super-
 naturalem, etsi infinite inferiorem Divinâ, ta-
 men etiam multò majorem & superiorem omni
 profus excellentiâ humanâ naturali, utpote in-
 ammissibilis gratiæ, & amicitæ Dei, ac sempiternæ
 gloriæ: ergo debetur eis cultus aliquis, utpote in-
 terior cultu divino, major tamen cultu civili, &
 politico, adeoque inter utramque medius, quem
 vocamus *Dulia*.

Denique si honor civilis debetur civili, seu hu-
 manæ virtuti, sapientiæ, potentiæ, nobilitati &c.
 Ergo honor plus quàm civilis debetur supernatu-
 rali virtuti, sapientiæ, dignitati &c. Sed Sancti
 in æmense excellunt supernaturali virtute, &
 sancti.

sanctitate consummata, sapientiâ perfectissimâ
 clara visione Dei, & omnium rerum in Deo
 speculo relucentium, ac potentiâ, nobilitate, dig-
 nitate velut Reges, & Principes cœlestes. *Luc. 12.*
Ego dispono vobis Regnum &c. (Apo. 3.)
vicerit, dabo ei sedere mecum in throno meo.
 alibi: ergo Sanctis debetur honor, seu cultus
 quis altior, & plus quàm civilis, ac politicus.

II. Ex S. Scriptura, & Patribus.

17 **C**ertissimè constat ex Sacris Litteris, creaturam
 sacris, plus quàm civilem cultum esse exhiben-
 dum, etiam à Sanctis, & sanctè, qualem nos
 mus exhibendum Sanctis, & *Duliam* vocamus.

I. Psalm. 98. *Adorate scabellum pedum eius*
quoniam Sanctum est. Quo scabello intelligitur
 arca Testamenti, uti vocavit Salomon I. Paralip.
 28. dicens: *Cogitavi, ut edificarem domum*
quæ requiesceret arca fœderis Domini, & scabellum
pedum Domini Dei nostri. Et Psalm. 134.
Introibimus in tabernaculum ejus, adoramus
in loco, ubi steterunt pedes ejus. Et mox
 quitur: *Surge Domine in requiem tuam, in*
arca sanctificationis tue: Atqui certum est,

sermonem esse de aliquo cultu, utique non
 politico, sed aliquo altioris ordinis, & sacro
 excellentiam aliquam supernaturalem, quoniam
Sanctum est, ait textus: ergo licitus & factus
 est aliquis cultus plus quàm civilis creaturæ,
 lem nos Sanctis exhibemus, ac *Duliam* vocamus.

II. In eadem Scriptura referuntur etiam
 geli adorati, etiam ab hominibus sanctis, & p-

dentibus *Gen. 18.* Abraham tres Angelos in specie hominum sibi apparentes adoravit pronus in terram. Similiter *Gen. 19.* Loth duos Angelos adoravit pronus in terram. Nec verisimilis est Hæreticorum responsio, dicentium: Abrahamum & Lothum illos Angelos putasse homines esse, & ideo cultu solum politico adorasse. Clarius n. 22. *Aperuit Dominus oculos Balam, & vidit Angelum stantem evaginato gladio, adoravitque eum pronus in terram.* Audis, non prius adoravit, quam Angelum cognovit: ridiculum autem est dicere, Angelis deberi cultum humanum civilem politicum. Item *Josue 5.* cum vidisset Josue virum stantem evaginato gladio, dixit: *Noster es, an adversariorum? Qui respondit: nequaquam, sed sum Princeps exercitus Domini, & nunc venio: continuo cecidit Josue prostratus in terram, & adorans ait &c.* Non adoravit ut Deum cultu Læviticæ, quia Angelus dixerat, se esse ministrum Domini. Nec ut hominem cultu civili, quia non prius adoravit, quam intellexit esse Angelum, Dei Legatum: ergo aliquo cultu medio, sacroque, quem *Dulia* dicimus. Nec potest dici: Josue malefecisse & idololatriam commisisse; quia Angelus non solum eum non prohibuit ab adoratione, sed etiam majorem reverentiam injungens dixit: *Salve calceamentum tuum de pedibus tuis, locus enim, in quo stas, sanctus est.* Nec locus ille aliàs profanus in campetribus Jericho erat sanctus, nisi ex præsentia Angeli.

III. Eadem S. Scriptura refert etiam Sanctos homi-

homines adoratos. *1. Reg. 28.* Saul adoravit
 animam Samuelis sibi apparentem: certum
 est animabus defunctis non competere
 cultum civilem politicum. Nec potest dici
 errasse, quia nec Samuel, nec Scriptura eum
 apprehendit. *Item 3. Reg. 18.* *Abdias* vir factus
cecidit super faciem suam adorans Heliam. Non
 potest dici adorasse cultu civili ob excellentiam
 humanam: major enim erat *Abdias*, unus
 Principibus Regni, *Heliâ* privato homine: ad-
 vit ergo cultu aliquo sacro ob excellentiam super-
 naturalem, scilicet ut Prophetam, & hominem
 Dei singulari sanctitate excellentem. *Item*
Reg. 2. *Videntes autem filii Prophetarum,*
erant in Jericho, è contra dixerunt: *Requirit*
vit Spiritus Helie super Helisæum: *Et occur-*
tes in occursum ejus adoraverunt eum pro-
in terram. Quem locum aptissimum de
 ratione hominis plusquam civili & sacra ob
 supernaturalem excellentiam suo more corrup-
 Lutherus in sua versione, erasâ particula
 Cum tamen habeatur in omnibus profus ex
 plaribus Latinis, Græcis, & Hebraicis. *Tanquam*
Daniel. 2. Nabuchodonosor adoravit *Daniel*
 lem: Quis autem dicat potentissimum Regem
 adorasse *Danielem*, unum ex suis captivis, ob
 civili politico ob humanam excellentiam? ad-
 ravit ergo cultu majori, & sacro, ob excellentiam
 supernaturalem, tanquam hominem Deo plene
 & minimè per errorem, nam adorans dixit: *Deus*
vester, Deus Deorum est, Dominus Regum

revelans mysteria, quoniam tu potuisti aperire hoc Sacramentum.

§. Nec refert (quod ineptissime cavillantur Hæretici) in Scriptura non referri non adorationem hominum Sanctorum in cœlo, quia in Veteri Testamento nullus adhuc Sanctus fuit in cœlo; in Novo autem Testamento, quando scriptum est, adhuc pauci.

IV. Probarur auctoritate irrefragibili, ac unanimi consensu SS. PP. Græcorum, & Latinorum, totius Antiquæ Ecclesiæ. Ex Græcis omnes. Origen. hom. 3. in diversos. Horum (SS. Martyrum) memoria semper, ut dignum est, in Ecclesia celebratur. D. Athanas. lib. de virginit. circa finem. Basil. Orat. in S. Mamantem. Et Orat. in 40. Martyr. D. Gregor. Naz. Orat. in Machab. & Julianum. D. Epiph. heres. 79. D. Chrysost. hom. de SS. Juventio & Maximo. D. Cyrill. de Alex. lib. 6. ad Julian. D. Damascen. de Fide Orthodoxa lib. 4. c. 16. inter alia dicens: Honorare decet Sanctos & Amicos Christi ut filios, & heredes Christi, Tertullian. lib. de corona milit. D. Cyprian. lib. 4. Epist. 5. inter alia dicens: Martyrum passiones, & dies anniversaria commemoratione celebramus. S. Ambros. Sermon. 6. in fine: Quisquis honorat Martyres, honorat & Christum, & qui spernit Sanctos, spernit & Dominum. D. Hieronym. ad Ripatium: Honoramus servos, ut honor servorum redundet ad Dominum. Et in vita D. Paulæ: Vale, o Paula! & cultorem tuum orationibus adjuva.

D. August. Serm. 1. de SS. Petr. & Paul. *Beati-
mum Petrum piscatorem modò genibus prostra-
tis adorant gentium multitudo.* Idem docet Epist.
44. & alibi. D. Gregor. lib. 3. Dialog. c. 29.
Bern. Serm. in illud Signum mag. *Ampliatam
Maria vestigia & devotissima supplicatione beati
illius pedibus provolvamur.* Et alibi *scipillam*
Aliique Omnes. Textus ad longum lege
vel descriptos apud Bellarm. *tract. 1. de Beati-
tudine Sanctorum lib. 1. c. 13. in toto.*

Objiciunt Hæretici.

181. **I**oca Scripturæ Deut. 6. *Dominum Deum
tuum adorabis, & illi soli servies.* 1. Timoth. 7. *Soli Deo honor & gloria.* Galat. 1. *His, qui naturâ non sunt Di, serviebatis.* Græco est verbum *Dulcein*, ut etiam Dulla excludatur eorum, qui non sunt naturâ Di. seu Deus verus. Alia loca minoris momenti, & nil urgentia consultò omitto. II. Exempla Scripturæ objiciunt *Esth. 1.* Mardochæus noluit adorare, & genuflectere coram Ammon, rationem reddens. *Timui, ne honorem Dei mei transferrem ad hominem, & ne quemquam adorarem excepto Deo meo.* Act. 14. Paulus & Barnabas verant Lycaonias volentes se adorare. Et *Apoc. 19.* Angelus Joanni volenti se adorare dixit: *Vide, ne faceris, confertus sum &c. Deum adora.* III. Dicta aliter PP. S. Athanas. ex professo docet: neque Angelos, neque SS. homines, adoratione colendos esse. *Epiphani. in hæresi Collyridiani sapiùs repetit. Mariam non esse adorandam, sed solum Deum.*

D. Aug.

D. Aug. lib. De vera Religione c. 55. disertè dicit:
Non sit nobis Religio cultus hominum mortuorum,
quia si pie vixerunt, non sic habentur, ut tales que-
rant honores, sed illam a nobis coli volunt, quo
illuminate latantur meriti sui nos esse consortes.

IV. Rationem. Duplex tantum est honor, vel cul-
tus: religiosus Deo debitus. & civilis, debitus
hominibus excellentibus: at Sanctis non convenit
cultus religiosus, cum non sint Dii; nec civilis,
cum non versentur nobiscum civiliter; ergo nul-
lus. Ita Calvin. lib. 1. Instit. c. 11. & 12. Ad-
dicens ineptam esse distinctionem Catholicorum:
Sanctorum Duliã, & non Latriã, cum enim La-
tria significet cultum, colere sine Latria erit cole-
re sine cultu. Insuper plus est Dulia, id est servi-
tus, quæ tantum Superiori debetur, quam Latria,
id est, cultus, qui etiam exhibetur æquali.

Respondent Catholici.

ADI. Omnia illa loca Scripturæ, & similia de-
bere intelligi de adoratione, & servitute
strictè sumptâ, prout soli Deo competit ob supre-
mam eius, & infinitam excellentiam, ac supre-
mum dominium, prout hætenus explicatum est:
tali autem cultu, & adoratione nos adorare San-
ctos, mendacium & calumnia est Hæreticorum.
ADI. Similiter respondetur, omnibus illis locis
negatos, & recusatos esse cultus Divinos Deo de-
bitos. Nam Ammon superbissimus omninò am-
buebat cultum aliquem Divinum. Lycaonii non
solum adorare volebant Paulum & Barna-
bam, sed etiam ut Diis immolare boves adductos:

E e 5   ideó-

ideoque meritò scissis vestibus præ horrore repulsi sunt. Angelus ille apparebat in persona Dei, dixerat enim: *Ego sum primus, & novissimus, & vivens; & fui mortuus* (Apocalypsis 1.) & *ego sum vivens &c.* adeoque meritò fuisset a Joanne adoratus pro Deo, vel Christo, nisi id explicasset, quis esset, sicque eum cultum recusasset, tunc non recusaturus aliam venerationem sibi competentem. Prout explicat D. Aug. q. 67. in *Gen. Talis enim*, dicens, *apparuerat Angelus, ut pro Deo posset adorari, & ideò corrigendus erat adorator.* Quamquam aliter D. Gregorius *lib. 17. moral. c. 11.* & Rupert. *in c. 19. Avoc. respiciunt*, Angelos, qui in Veteri Testamento sunt se adorari ab hominibus, in Novo Testamento ob reverentiam Sacratissimæ Humanitatis Christi in Divinam Personam assumptæ præ modestiâ id recusare.

III. Apertissimum est ex contextu ipsorum Locorum citatorum, SS. PP. loqui contra errores Gentilium, & superstitiones etiam quorundam Christianorum illorum temporum, qui B. V. Mariæ, vel Sanctis defunctis divinos honores detulerunt. Nam quòd Sancti aliàs debito honore persequendi sint, iidem SS. PP. sexcentis aliis locis clarissimè asseruerunt, & docuerunt, ex quibus alii supra allegati sunt. Hæretici autem illi, mulantes, nequiter plura & clara, importunè & impudenter pauca & obscura corradunt. Vide P. Jacobum Keller *in suo Catholico Papatu tom. 2. c. 7. per totum latissimè.*

Ad IV. Negatur Major ex dictis *Señ. preced.*
Datur enim cultus medius inter religiosum, & civilem, sicut datur excellentia media inter divinam, & humanam naturalem, scilicet supernaturalis creata Beatorum, Angelorum, Sanctorum. Deinde inepta est sequela Calvinii, non distinctio Catholicorum, qui cum dicunt Sanctos coli Duliã, & non Latria: Latriam, etsi primãva significatione Græca significet quemvis cultum non tamen accipiunt pro quovis cultu, sed pro cultu illo, qui soli Deo debetur ob ejus excellentiam divinam: adeoque Sanctos colere absque Latria non est colere absque omni cultu, uti ineptit Calvinus, sed est colere absque illo speciali cultu soli Deo proprio, quem nos appropriato nomine vocamus *Latriam*. Denique quod Hæretici obijciant, nos Tempia, Altaria exstruere, Sacrificia offerre, Festa agere Sanctis tanquam Diis, more suo impudenter mentiuntur, & imponunt Catholicis, cum illa omnia principaliter fiant Deo, & non nisi secundario in memoriam Sanctorum, & venerationem ipsis competentem, ut constat unanimi consensu & doctrina Catholicorum. Et de Templis docet D. Aug. *lib. 8. De Civit. Dei c. 27.* De Sacerdotibus *lib. 20. contra Faustum. c. 21.* Eadem est ratio de Festis.

ASSERTIO III.

Beati Angeli & Sancti, & orant pro nobis, & à nobis rectè & salubriter invocantur tanquam Intercessores apud Deum. Utrumque est de Fide Catholica, contra Hæreticos, eorumque archidu-

§. I.

Sancti pro nobis orant.

201. **P**ROBATUR ex Scriptura Jerem. 15. *Si steterint Moyses & Samuel coram me, non erit anima mea ad populum istum.* Ergò Moyses & Samuel jam defuncti poterant, & solebant orare pro populo Judæorum, alioquin si nunquam orasset, vel orare non potuissent, inepta esset hæc Deo locutio, perindè ac si quis diceret: Si charissimum precium meum oraret pro te, tamen nihil impetraret. 2. *Machab. ult.* De S. Jeremia Propheta dudum defuncto dicitur: *Hic est fratrum amator, & populi Israel, hic est, qui multum oravit pro populo, & universa Sancta civitate Jeremia: Propheta Dei.* Quòd si ergo tunc Sancti in Lybia existentes orabant pro viventibus, quanto magis orabunt nunc Gloriosi in cœlis pro nobis, necessitates nostras olim experti, & modò in Deo confidentes. *Apoc. 5.* describuntur viginti quatuor Seniores in cœlo procidisse coram Deo habentes *Phialas aureas plenas odoramentorum, quas habent in se, ut offerant odorem suum coram Deo.* *Orationes Sanctorum.* *Apocal. 8.* *Ascendit fœmus incensorum de orationibus Sanctorum de manu Angeli coram Deo.* Ubi de intercessionibus Sanctorum pro Ecclesia exponunt SS. PP. & Interpretes unanimiter. Deinde *ibid. c. 6.* *Anima SS. Martyrum clamore magno petunt vindictam de interfectoribus suis; ergò multò magis petunt misericordiam pro viventibus.* 2. *Petri 1. Dabit oper-*

operam & frequenter habere vos (commenda-
tos, vel in animo meo) post obitum meum, ut ho-
rum memoriam faciatis. Ergo Sancti saltem ge-
runt curam. Quin insuper *Lus. 16.* Dives in infer-
no orat pro fratribus suis, mitti ad eos Lazarum,
qui eos commoneat, ne & ipsi veniant ad hunc lo-
cum tormentorum: ergo multò magis iusti &
Sancti in caelis orabunt pro fratribus suis, & tota
Ecclesia.

II. Probatur ratione duplici Theologicâ. Cer-
tissimum est ex Scriptura, Angelos orare pro no-
bis. *Tob. 12. Zachar. 1. Apoc. 8. Daniel. 10. Ps.*
90. Matth. 18. Ergo multo magis id faciunt
Spiritus, & animæ Beatorum: cum & habeant
omnia quoad hoc, quæ habent Angeli: utpotè in-
tellectum, voluntatem, visionem Dei, & grati-
am, & charitatem erga nos. Et insuper aliquid
habent præ Angelis, quòd sint confratres nostri in
Christo, & membra Ecclesiæ, nobis magis con-
iuncti, quàm sint angeli, atque experti miseras,
& pericula nostra. Unde Ambros. lib. 8. in Luc.
*Sicut Angeli præsumt, ita & hi, qui vitam merue-
runt Angelorum.* Rursus certissima fide constat
in Scripturis Justos viventes utiliter orare pro aliis,
ut patet de *Moyse Exod. 32. & Ps. 105.* ubi dicitur:
*Et dixi, ut disperderet eos, si non Moyse, electus eius, stetisset in confractione in conspectu
eius.* Et *Job. 42.* Deus ipse mandat amicis Job:
*Ne ad servum meum Job, & offerete holocaustum
pro vobis: Job autem servus meus orabit pro vo-
bis, faciem ejus suscipiam, ut non vobis impute-
tur*

*tur stultitia: Ergò multò magis Sancti locati in
 cœlis orabunt pro nobis: nam ut rectè ait D. Hier.
 lib. contra Vigilant. Si Apostoli & Martyres ad-
 huc in corpore constituti, quando pro se adhuc de-
 bent esse solliciti, pro aliis orant, quantò magis
 post coronas, victorias, triumphos. Et S. Leo Pa-
 pa serm. 2. Petrus tunc plenius & potentius, quàm
 sibi commissa sunt, peragit. Rationem dat D.
 Th. 2. 2. q. 83. a. 1. cum Oratio pro aliis facta
 ex Charitate proveniat, idcirco quantò Sancti,
 qui sunt in Patria, sunt perfectioris Charitatis,
 tantò magis orant pro viatoribus, qui orationibus
 juvari possunt, & quantò sunt conjunctiores Deo,
 tantò eorum orationes sunt efficaciores, habet e-
 nim hoc divinus ordo, ut ex Superiorum excellen-
 tia in inferiora refundatur, sicut ex claritate solis
 in aërem.*

III. Probat^r Authoritate & doctrinâ unanimi
 SS. PP. Cyprian. lib. 1. *Epist.* ex professo. Greg.
 Naz. orat. 14. de obitu patris sui dicit: *Nunc ma-
 gis proficit nobis precibus, quàm antea doctrinâ.*
 D. Chrysostr. *serm. De SS. Juventio & Maximo.*
 D. Hier: ex professo *contra Vigilant.* D. Aug. lib.
 7. *De Baptismo contra Donatistas.* S. Leo Papa
*tract. 3. De annivers. & serm. 1. De SS. Petro &
 Paulo.* Aliique passim, omnes citandi §. seq.

IV. Probat^r Historiis authenticis, & Sancto-
 rum apparitionibus, qui apertè testati sunt, se pro
 viventibus orare, ac beneficia impetrare. Sic D.
 Aug. lib. de cura pro mortuis habenda c. 16. ait

non solum beneficiorum effectibus, verum etiam
 ipsis hominum aspectibus confessorem apparuis-
 se Felicem, cum a Barbaris Nota oppugnaretur:
 audivimus non incertis rumoribus, sed testibus
 certis. Et Euseb. lib. 6. Hist. c. 5. describit: S.
 Potamienam Martyrem carnifici orationes in cœ-
 lo promississe. Deinde triduo à morte apparuis-
 se, coronam capiti imponendo in signum futuri
 martyrii. Similia passim habentur plurima apud S.
 Basil. Orat. de S. Mamante Martyre. Greg. Naz.
 Orat. 1. in Julian. Et Oratione de S. Casario,
 Greg. Nyssen. Orat. de vita S. Gregor. Neocasar.
 Theodor. lib. 5. Histor. c. 24. S. Ambros. de SS.
 Cervas. & Protas. Et serm. De S. Agnete. Sulpit.
 in vita S. Martini. Qui omnes Auctores san-
 ctitate & doctrinâ celebres ante mille annos flo-
 ruerunt: eosque omnes mendacii, seu falsitatis
 insimulare, intolerabilis, sed hæreticis non insue-
 ta, est impudentia.

§. II.

Sancti proinde invocandi.

I. **P**ROBatur ex Scriptura Job. 5. voca ergò, qui tibi respondeat, & ad aliquem Sanctorum convertere. Exod. 32. Ita ores Moyses: recordare Domine Abraham, Isaac, & Jacob servorum tuorum. Pl. 131. Memento Domine David, & omnis mansuetudinis ejus: propter David servum tuum non avertas faciem Christi tui. Dan. 3. Ne auferas misericordiam tuam à nobis propter Abraham dilectum tuum, & Isaac servum tuum, & Israël Sanctum tuum. §. Hic notandum, quia in Veteri

Veteri Testamento ante Christi adventum Sancti qui moriebantur, non intrabant coelum, neque Deum videbant, nec consequenter cognoscere poterant ordinariè preces viventium, ideo non tunc consuetum, ut vivi orarent eos alloquendo: ut dicendo: *Sancte Abraham, ora pro nobis*; sed solum orabant homines ejus temporis ad Deum legendo merita Sanctorum, qui jam obierant, ut in ipsorum orationibus juvarentur. Unde D. Augustinus q. 194. in Exod. ait: *admonemur, cum merita nostranos gravant, ne diligamur à Deo, relevari apud Deum illorum meritis posse, quos Deus deligit.* Idipsum docet D. Chrysost. Hom. 42. in Genes. & hom. 27. in Matth.

II. Probatur ratione Theologica. Certissimum est ex S. Scriptura, homines sanctos viventes à viventibus rectè esse invocatos. I. Reg. 7. dicitur à Israël ad Samuelem: *ne cesses clamare pro nobis ad Dominum Deum nostrum, ut salvet nos de manu Philistinorum.* Job. ult. *Ita ad servum meum Jerem. 42. Dixeruntque ad Jeremiam Prophetam: cadat oratio nostra in conspectu tuo, & ora pro nobis ad Dominum Deum tuum &c.* Baruch. I. *Pro nobis ipsis orate ad Dominum Deum nostrum, quia peccavimus Domino Deo nostro.* Et in Nova lege frequentissimè Rom. 15. *Obsecro vos fratres per Dominum nostrum Jesum Christum, & per Charitatem Sancti Spiritus, ut adjuvetis me in orationibus vestris pro me ad Deum.* Et Jac. 5. *Orate pro invicem, ut salvemini, multum enim valet deprecatio justis assidue.*

Quod si ergo Sancti, ac iusti adhuc in terra peregrinantes rectè invocantur; ergò multò magis eosdem Sanctos nunc cum Christo regnantes licebit invocare. *Probatur consequent.* Si Sancti nunc in cœlis non possent invocari à nobis, esset, vel quia nolent, vel quia non possent pro nobis intercedere, vel quia non scirent nostras preces, & invocationes. *Non primum*: quia nunc sunt majori Charitate præditi, quàm antea; atque ut loquitur *D. Cyprian. serm. de mortalitate*, solliciti. *Neque secundum*: quia si poterant, dum adhuc erant peregrini, quantò magis nunc possunt in Patria Beati, & inamissibili gratiâ, amicitia, ac beatificâ fruitione Deo uniti? *Neque tertium*: quia Sancti in cœlo beatificè & intuitivè vident divinam Essentiam, in qua, tanquam vivò speculò, creaturæ omnes presentantur, adeoque etiam preces nobis ad ipsos fusæ: aut certè alio modo ipsis à Deo revelantur. Certè Beati in Beatitudine æquales Angelis ea ratione, quâ Angeli possunt cognoscere pœnitentiam peccatoris in terra, de qua tantoperè lætantur in cœlis *Luc. 15. Gaudium erit cœlorum Angelis Dei super uno peccatore pœnitentiam agente*; eadem ratione Sancti poterunt cognoscere preces nostras. Saltem denique Sanctis in cœlo regnantibus non denegandum est id perfectionis, quod ipsis in hac vita etiam sæpè concessum fuit: atqui Sanctis in hac vita sæpè concessum fuit cognoscere occulta aliorum etiam absentium. *1. Reg. 9. Samuel cognovit omnia, quæ erant in corde Saul. 4. Reg. 5. Elisæus scivit omnia,*

nia, quæ à seruo Giezi absente erant perpetrata cum Naaman Principe &c. Item 4. Reg. 6. Iden-
 scivit omnia consilia Regis Syria, eaque decessit
 Regi Israël. Daniel 2. Daniel scivit occultum
 somnium Nabuchodonosor. Act. 5. Petrus scivit
 occultam fraudem Annania. Hoc argumentum
 nunquam adhuc solvere potuerunt Hæretici
 lum obscure ajunt, aliam esse rationem vi-
 aliam mortuorum; at quænam sit alia ratio, expo-
 care nequeunt, nisi tritâ illâ cantilena: invocatio
 mortuorum esse invocationem, & cultum factum
 in Scriptura prohibutum. De quo mox §. 4.

III. Probatum Authoritate antiquissima, & con-
 tinua Conciliorum, & SS. P. P. Concil. Calcedonensis
 Etione 11. Synod. 6. Generali can. 7. ubi dicitur
*Solo Deo Creatore adorato, invocet Christiani
 Sanctos, ut pro se intercedere apud Majestatem
 Divinam dignentur.* Similiter VII. Synod. Con-
 neral. act. 6. *Cum timore omnia agamus, postu-
 lantes intercessionem incontaminata Desponsa-
 Item SS. Angelorum, omniumq; Sanctorum*
 Concil. Gerundense c. 3. *Aurelianense, Me-
 sub Carolo Mag. can. 33. Tolet. V. c. 7. & VI. c. 1.*
 Braccar. li. c. 9. quò inducuntur Litanie cum in-
 vocatione Dei, & Sanctorum triduo ante Alcen-
 nem, quæ Concilia fere omnia consensu Ecclē-
 siæ universalis celebrata sunt ante mille annos SS.
 PP. Sententias latè recitant Bellarmin. *rom. 1. De
 Beatitud. Sanct. lib. 1. c. 18. Becan. in Manuali
 controvers. lib. 1. c. 1. Jacob. Keller in Papa
 Cathol. l. 1. a. 7. per totum latissimè.* Antiquo-
 rum

finimos quosdam audiamus. Origines in Thremis, si-
 ve planctu : *Incipiam me genibus prosternere, &
 deprecari omnes Sanctos, ut mihi, non audenti
 petere Deum, propter nimietatem peccati, suc-
 currant. O Sancti Dei! vos lachrymis, fletu, &
 dolore deprecor, ut procidatis misericordias ejus
 pro me misero.* S. Ephrem. in Sermonibus de lau-
 dibus SS. Martyr. *Precamur, Beatiss. Martyres!*
*qui pro Domino Salvatore proque illius Charitate
 sponte tormenta subiistis, ideoque familiariter Do-
 mino conjuncti estis, ut pro nobis miserimis pec-
 catoribus, & negligentia squallore sordentibus
 Dominum interpellare dignemini, ut super ve-
 niat in nos gratia Christi &c.* D. Greg. Naz. in
 Orat. S. Cypr. *Tu vero nos ab alto propitius re-
 spice, nostrumque sermonem, ac vitam dirige,*
& Sanctum ovile hoc pasce. D. Chryl. Hom. 26,
 in Epist. 2. Corinth. *Nam & ipse purpurâ indu-
 tus, peregrè proficiscitur, sepulchra illa SS. Mar-
 tyrum complexurus, Sanctos rogans, ut sibi pa-
 trocinentur apud Deum.* Et alibi sæpissime. D.
 Ambr. lib. de Viduis : *Obscrandi sunt Angeli, qui
 nobis ad praesidium dati sunt. Martyres obscran-
 di, quorum videmur nobis quoddam corporis
 pignere patrociniū vendicare; possunt pro
 peccatis nostris rogare, qui proprio sanguine et-
 iam, qua habuerunt peccata, luerunt.* D. Hier.
 Epist. 27, ad Eustoch. in Epitaphio S. Paulæ : *Va-
 le Paula! & cultoris tui ultimam Senectutem
 orationibus juva: Fides & opera tua Christo
 le sociant, praesens facilius, quod postulas, impe-
 trabis.*

452 *Tract. II. In I. Præcept. Decal. Cap. VIII.*
trabis. D. Aug. lib. 7. de Baptif. contra Donat.
c. 9. ita invocat S. Cyriacum: adjuvet nos
nos orationibus suis, in istius carnis mortalitate
tate tanquam in caliginosa nube laboramus,
ut donante Domino, quantum possumus, eius
eius imitemur. Obsecro vos per vestram caritatem,
qui securi estis de vobis, solliciti de nobis.
Intercedite constanter atque rogantius pro nobis
miseris, multumque negligenter pro peccatoribus.
Atque SS. PP. omnes ante nos annos floruerunt.
Greg. Magnus, qui hæreticis in hac materia inimicus est,
ut proinde impudenter mentiantur hæretici, & nominatim in
Confessio. August. a. 1. veteres Scriptores Greg. Mag.
Greg. Mag. nullam fecisse mentionem invocantis Sanctorum.

IV. Confirmatur Historiis authenticis, & probatis.
Deinde infinitis ferè miraculis, quibus Sancti demonstrarunt se audire preces deprecantium, & viventium, ac eos velle, & posse iuvare præsertim apud Theodoret. *lib. 1. hist. c. 24. S. Ambros. serm. 90. de S. Agnete. S. Aug. lib. 22. de Civitate Dei c. 8. Gregor. Turonens. totis libris in Gloria Martyr. & Confess. Gregor. lib. 3. Dialog. c. 22. 25. 24. 37. D. Bonaventura in Vita S. Francisci: alioque innumeras.*
Omnes autem, ac tantos PP. aut mendaciter mulare, aut omnia ista miracula vel ficta aut aut ope dæmonum facta asserere, omnino incredibile est, nisi apud illos, qui omnem fidem asserunt.

§. III.

Objiciunt Heretici.

I. Invocatio Sanctorum cedit in injuriam Dei, 2° qui solus vult invocari: *Invoca me &c.* Pro-
bant variis Scripturæ locis, quibus jubet se invo-
cari. Sed singulariter urgent Rom. 10. Scriptum
est: *Omnis, qui invocaverit Nomen Domini,*
salvus erit: Quomodo autem invocabunt, in
quem non crediderunt? ergò (ajunt) ille solus
invocandus est, in quem creditur: atqui in solum
Deum creditur: ergò solus Deus invocandus; aut
ceterè invocando Sanctos facimus illos Deos horri-
bili idololatriâ.

II. Invocatio Sanctorum cedit in injuriam Chri-
sti Mediatoris, qui solus est Mediator, & Advoca-
tus noster. 1. Timoth. 2. *Unus est Mediator Dei*
& hominum, Homo Christus JESUS. Rom. 8. *Chri-*
stus JESUS, qui est ad dexteram Dei, qui etiam
interpellat pro nobis. Jo. 14. *Ego sum Via, Veri-*
tas, & Vita. Nemo venit ad Patrem, nisi per
me. Jo. 16. *Amen amen dico vobis, si quid petie-*
ritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. 1. Jo.
2. *Si quis peccaverit: Advocatum habemus a-*
jud Patrem, JESUM Christum justum. In quæ
verba D. Aug. lib. 2. contra Parmenianum c. 8. sic
scribit: *Si Joannes ita diceret: hec scripsi vobis,*
ut non peccatis, & si quis peccaverit, Mediato-
rum me habebitis apud Patrem, ego exoro pro
peccatis vestris: sicut Parmenianus quodam loco
Mediatorem posuit Episcopum inter populum
& Deum. Quis cum ferret bonorum atque fi-
delium

delium Christianorum ? Quis sicut Apostolum Christi, & non sicut Antichristum intueretur ?
 infra : Si esset Mediator Paulus, essent utique & cæteri Coapostoli ejus, ac sic multi Mediatori essent ; nec ipsius Pauli constaret ratio, quæ dicitur : *unus Deus, unus mediator Dei & hominum*.

III. Invocatio Sanctorum est signum diffidentiae in Deum, qui & potens est, & paratissimus nos juvare, & toties nos invitat ad eum orandum. Et Paulus hortatur ad *Heb. 4.* ut cum fiducia accedamus ad thronum gloriae ejus.

IV. Invocatio Sanctorum inutilis est omnino, cum non ipsi, sed solus Deus cognoscat nostras preces & necessitates. (1.) 3. Reg. 8. *Tu solus scisti corda omnium filiorum hominum.* (2.) Job 14. dicitur de mortuis parentibus : *sive nobilitate sint filii ejus sive ignobiles, non intelligit.* (3.) *Eccl. 9.* *viventes sciunt se morituros : mortui verò nihil noverunt amplius.* (4.) *Isa. 63.* *Tu enim pater noster ; Abraham nescivit nos, & Israël ignoravit nos.* (5.) 4. Reg. 22. dicit Deus Josiæ Regi : *Colligam te ad Patres tuos, ut videant oculi tui omnia mala, quae introduxerunt in locum istum.* (6.) Accedit clara Augustini auctoritas lib. de cura mortuor. c. 13. *Spem non inter sunt, qui sunt alii mortuorum, qui sciant, quid agamus aut quid patiamur.* *Isaias enim Propheta dicit : Abraham nos nescivit, & Israël non cognovit nos.*

Hæc sunt præcipua argumenta Hæreticorum contra invocationem Sanctorum, quorum prima

priora efficacissimè, & insosubiliter retorquen-
 tur ex Stripturis suprà allatis, quibus constat licitè
 invocari Sanctos & Justos adhuc viventes absque
 injuria Dei, vel Christi Mediatoris, & absque dif-
 fidentia in Deum: ergò licebit etiam Sanctos jam
 Beatos invocare absque injuria Dei, Christi, &
 diffidentia in Deum. Sed veritatis gratiâ di-
 rectè.

§. IV.

Respondent Catholici.

AD I. *Neg. anteced.* Scripturæ enim præcipie-23
 tes Deum invocare, probant solum Deum es-
 se invocandum ultimatè, & principaliter tanquam
 principalem & unicum auctorem honorum, quæ
 ab ipso petimus; petimus enim principaliter bona
 supernaturalia gratiæ, & gloriæ, quæ absolutè
 dare in solius Dei, & nullius Sancti, potestate est:
 juxta illud Ps. 83. *Gratiam & gloriam dabit Do-*
minus. Ps. 120. *Auxilium meum a Domino,*
qui fecit Cælum & terram. Jacob. 1. *Omne*
donum optimum, & omne donum perfectum
desursum est, descendens à patre luminum.
 Et de tali invocatione, utpote Fidem in Deum
 supponente, loquitur *Apost. l. cit.* Tali au-
 tem modo Catholicos invocare B. Virginem,
 & Sanctos tanquam principales Authores bo-
 norum à nobis petitorum, impudens impostura
 est, & calumnia Hæreticorum, & sine dubio ce-
 deret in injuriam Dei, verissima idololatria. In-
 vocantur ergò Sancti à Catholicis solum ut Pa-
 troni & intercessores apud Deum, ut eorum me-
 ritis

ritus & intercessione tanquam medio ad id divinitus ordinato facilius, quæ desideramus, impetremus, ut patet omnibus omninò orationibus Ecclesiæ ad Sanctos, quibus solùm petitur, ut eorum intercessione apud Deum beneficia impetremus, adeoque orantur solùm transitivè, ita ut oratio nostra non sistat in ipsis, sed velut transeundo continuo ad Deum terminetur: sicque invocando Sanctos verissimè ultimè & principaliter invocamus ipsum Deum, ut patet confessione omnium Catholicorum. At verò sic invocando Sanctos petere eorum intercessionem apud Deum, nullo modo est injuriosum Deo, nec est Sanctos facere Deos, aut colere pro Diis, ut calumniantur Hæretici: sicut petere intercessionem Aulicorum apud Imperatorem, nullo modo est injuriosum Imperatori, nec est aulicum facere Imperatorem, aut pro Imperatore colere, vel adorare. Cæterùm hoc discrimen invocandi Deum & Sanctos non debet semper attendi in nudis verbis, sed in verborum sensu: ut cum dicimus *S. Petre miserere mei, adjuva me, da mihi &c.* non est sensus, ut faciat authenticè per potestatem propriam, sed supplicativè per intercessionem; quæquam à talibus verbis consultò absteineatur.

Ad II. *Neg.* similiter *Anteced.* Duobus eadem præcipuè modis potest quis mediare inter duas partes dissidentes. I. Solvendo debitum unius pro altera, & hoc modo solus Christus est unus & principalis mediator inter Deum & hominem, unus & principalis Advocatus noster apud Deum.

quia nimirum solus sanguine suo nos redemit, & Deo Patri reconciliavit; adeoque solus pretium persolvit pro nostra salute, justificatione, gratia, & omni bono impetrando à Deo, prout ipse Apostolus cit. explicat; cum enim dixisset: *unus mediator Dei & hominum Christus Jesus*, mox adidit: *quia dedit redemptionem semetipsum pro omnibus.* 2. Potest quis mediare inter quos solùm orando unam partem, ut alteri debitum remittat, vel bona præstet, & hoc modo Sancti & iusti homines possunt dici mediatores inter Deum & hominem secundariò; neque id cedit ullo modo in injuriam Christi, quasi ejus mediatio non esset sufficientissima, sed est ex defectu nostro: quia nos scilicet mediationis & meritorum Christi non semper digni, & capaces sumus, ideò invocamus Sanctos, ut eorum intercessione, mediationis, redemptionis Christi fructus applicentur. Deinde ipsi Sancti omnem suam apud Deum gratiam & vim impetrandi habent ex meritis Christi; unde eorum invocatio potius cedit in honorem Christi. Et hinc patet ad locum Augustini allegatum, qui agit contra Donatistas putantes gratiam Sacramenti pendere ex meritis Sacerdotis, & sic faciebant eum quasi mediatorem principalem inter Deum & hominem, contra quos accurate arguit ibi S. Doctor.

Ad III. *Neg. iterum anteced.* Quia invocatio Sanctorum nullo modo est ex diffidentia erga Deum, aut de ejus erga nos bonitate, charitate, promissionibus, sed ex diffidentia erga nos ipsos,

& nostra merita, & gratiam apud Deum, quia non scimus, an amore vel odio digni simus: cum ego constet majori longè, & certâ gratiâ valere Sanctos apud Deum, adeoque longè facilius audiri, quam nos, rectè invocamus eorum patrocinium, proci ipse Deus jussit amicos Job. c. ult. *Ite ad servum meum Job.*

Ad IV. *Neg. itidem Anteced.* Omnibus enim illis & similibus Scripturæ locis solùm probant quòd solus Deus naturaliter & propria virtute cognoscat nostra occulta, & nullus hominum, quod verissimum est. Non enim naturaliter, & propria virtute cognoscunt Sancti in cœlis orationes, vel res nostras, sed solùm supernaturaliter, aut in ipsa visione Verbi, aut ex peculiari Dei revelatione. De quo disputant Theologi in 1. sent. 1. p. de visione beatifica. Cœtera loca 2. 3. 4. 5. agunt de Sanctis vel defunctis V. Test. qui, quia nondum Beati erant, nec Deum videbant, nullo modo omninariè res vivorùm cognoscere potuerunt. *Sexta ibi eo Aug.* solùm contendit mortuos non interesse rebus vivorum naturali conservatione, sicut fuerant in vivis contra quorundam errores; quòd autem Beati supernaturaliter & divina revelatione sciant, quod hic aguntur (præter alia loca innumera) docet apertissime eod. lib. moral. c. 15. & c. 16. dicens: *Nam igitur ideò putandum est, vivorum rebus quilibet interesse posse defunctos, quoniam quidam sanandis, vel adjuvandis Martyres adfuerunt; sed ideò potius intelligendum est: quod per divinam potentiam Martyres, vivorum rebus*

rebus intersint : quoniam defuncti per naturam propriam vivorum rebus interesse non possunt.

SECTIO IV.

Cultus sacrarum Imaginum & Reliquiarum.

SUMMARIUM.

14. Imagines quid, & cur fiant?
15. Licite habentur Imagines Dei,
16. Item Imagines SS. Angelorum,
17. Ac Imagines Christi, & Sanctorum,
18. Licite, & sancte coluntur, & adorantur;
19. Cultu tamen, & adoratione Respectiva tantum;
20. Objectiones Hæreticorum
21. Solvuntur.
22. Reliquiæ Sanctorum,
23. Licite & sancte etiam honorantur,
24. Cultu tamen item respectivo tantum ad ipsas Sanctos.
25. Quo cultu & Sanguis Christi ex Passione relictus, vel in Eucharistia miraculose apparens, & alia Reliquiæ ex contactu Corporis Christi sanctificate, ut Crux, Corona, & alia Passionis instrumenta adoranda sint?
26. Objectiones Hæreticorum
27. Dissolvuntur.
28. Quæ Sancti Imagines, & Reliquiæ possint coli cultu publico, & qua privato?

ASSERTIO IV.

Sacra Imagines Dei, Christi, & Sanctorum re-
cite habentur, licite & sancte coluntur, & ad-
dorantur, sed cultu & adoratione respectiva
tantum conformi ad sua prototypa. Est de Fide
Catholica contra Hæreticos Iconoclastas antiquos
& modernos, definita in variis Conciliis, & no-
vissime in Trid. paulò antea cit.

§. I.